

Bruxelles, 16. kolovoza 2022.
(OR. en)

11802/22

ENER 394
ECOFIN 802

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	5. kolovoza 2022.
Za:	Glavno tajništvo Vijeća

Br. dok. Kom.:	COM(2022) 385 final
Predmet:	IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU o provedbi Europskog energetskeg programa za oporavak i Europskog fonda za energetske učinkovitost

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 385 final.

Priloženo: COM(2022) 385 final

Bruxelles, 5.8.2022.
COM(2022) 385 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

**o provedbi Europskog energetskeg programa za oporavak i Europskog fonda za
energetsku učinkovitost**

{SWD(2022) 204 final}

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi Europskog energetskeg programa za oporavak i Europskog fonda za energetske učinkovitost

OTPORNA infrastruktura temelj je energetske unije. U prošloj je godini (2021.) regionalna suradnja znatno ojačana.

U tom je kontekstu Europski energetske program za oporavak (EEPR) imao ključnu ulogu u financiranju glavne infrastrukture od zajedničkog interesa radi integracije tržišta električne energije i plina te poboljšavanja sigurnosti opskrbe.

I. NAPREDAK U PROVEDBI PROGRAMA

Energetska infrastruktura i inovacije, pokretačke sile Europskog energetskeg programa za oporavak (EEPR), i danas su jednako važne kao i 2009., kad je EEPR uspostavljen.

U ovom se izvješću za svaki dio EEPR-a iznosi napredak postignut u provedbi projekata i Europskog fonda za energetske učinkovitost (EEEF). Nadovezuje se na izvješće doneseno 2021.¹ i obuhvaća provedbu projekata od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2021. i plaćanja izvršena u tom razdoblju.

II. SVEUKUPNA PROVEDBA PROJEKTA (EEPR)

Do kraja prosinca 2021. od ukupno 59 projekata zatvoreno ih je 57 (završeno ili zaustavljeno), a korisnicima je isplaćen ukupan iznos od 2 615 657 214 EUR (nakon odbitka naloga za povrat u iznosu od 203 322 313 EUR) (vidjeti Prilog).

U području infrastrukture za električnu energiju i plin situacija je sljedeća: većina je projekata završena, a dva su projekta u tijeku.

Nositelji projekata integracije energije dobivene iz vjetra na moru u mrežu ostvarili su znatan napredak, a nositelji jedinog preostalog projekta hvatanja i skladištenja ugljika odlučili su obustaviti financijsku potporu projektu.

Komisija je odlučila nastaviti pružati financijsku potporu ulagateljima sve dok je jasno da postoji mogućnost konačne odluke o ulaganju i da projekt donosi znatnu vrijednost društvu.

¹ Izvješće iz 2020. doneseno 26. studenoga 2021., COM(2021) 670 final.

1. INFRASTRUKTURA ZA PLIN I ELEKTRIČNU ENERGIJU

Infrastrukturnim potprogramom u okviru EEPR-a podupiru se 44 projekta u tri glavna područja djelovanja (spojni plinovodi, protok plina u suprotnom smjeru i električna energija).

Dodijeljen je ukupan iznos od 2 267 574 462 EUR, od čega je do 31. prosinca 2021. korisnicima isplaćeno 1 692 273 968 EUR. Plaćanja su podložna čvrstoj predanosti korisnika da projekt provedu konačnom odlukom o ulaganju.

1.1. DOSADAŠNJI NAPREDAK

Od ukupno 44 infrastrukturna projekta dosad ih je završeno 42, četiri su zaustavljena, a dva su u tijeku.

U sektoru električne energije završeno je svih 12 projekata.

U području spojnih plinovoda završeno je 13 projekata od ukupno njih 18, dva napreduju prema novom planu, a tri su zaustavljena.

U području protoka u suprotnom smjeru i spojnih plinovoda u središnjoj i istočnoj Europi završeno je 13 projekata, a Komisija je u rujnu 2014. zaustavila jedan projekt u Rumunjskoj.

U odnosu na posljednje izvješće o provedbi EEPR-a može se istaknuti napredak ostvaren u sljedećim područjima:

- spojni plinovod Grčka–Bugarska (IGB) ključan je pravac za transport plina iz Transjadranskog plinovoda (TAP) i ukapljenog prirodnog plina iz Grčke prema sjeveru te je riječ o važnom projektu za diversifikaciju opskrbe plinom u jugoistočnoj Europi. Riječ je o projektu od zajedničkog interesa (PCI 6.8.1.) i prioritetnom projektu u okviru inicijative za energetske povezanost središnje i jugoistočne Europe (CESEC). Komisija ga od početka politički i financijski podupire. Za njega je izdvojeno 45 milijuna EUR iz Europskog energetskeg programa za oporavak i 39 milijuna EUR iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Izgradnja projekta dovršena je u srpnju 2021, a njegovo puštanje u pogon predviđa se u listopadu 2022.
- u Republici Cipru Ministarstvo energetike, trgovine i industrije priprema provedbu projekta za terminal za prihvatanje prirodnog plina, čime će se pridonijeti diversifikaciji ciperske strukture izvora energije i okončanju energetske izoliranosti otoka te olakšati tržišno natjecanje neovisnih proizvođača u proizvodnji električne energije iz plina. Prema informacijama koje je dostavio promotor projekta puštanje postrojenja za UPP u pogon planirano je tijekom sljedeće godine.

Kad je riječ o plinovodima na Cipru, prema Sažetku tehničke provedbe za 2021. koji je izradio promotor projekt će biti dovršen do 2026. U pogledu plinovoda koji su potrebni za transport plina iz postrojenja za UPP do odredišta, nadležna tijela su ponovno razmotrila svoja stajališta o lokacijama na kojima će se graditi postrojenja za proizvodnju prirodnog plina te je u skladu s tim promijenjen odgovarajući pravac plinovoda, kao i vremenski okvir.

2. PROJEKTI ZA ENERGIJU VJETRA NA MORU

2.1. DOSADAŠNJI NAPREDAK

Potprogram za energiju iz vjetra na moru sastojao se od devet projekata financiranih iznosom od 565 milijuna EUR podijeljenih u dvije glavne vrste aktivnosti:

- opsežna ispitivanja, proizvodnja i uvođenje inovativnih turbina i temeljnih konstrukcija na moru (šest projekata), i
- razvoj modularnih rješenja za mrežnu integraciju velikih količina električne energije proizvedene iz vjetra (tri projekta).

Od navedenih devet projekata sedam ih je završeno, a dva su prijevremeno zaustavljena. Za projekte je uplaćeno 427 190 976 EUR (nakon odbitka naloga za povrat).

2.2. DOSADAŠNJI NAPREDAK PO SEKTORIMA

2.2.1. Napredak u pogledu inovativnih turbina i konstrukcija na moru

U okviru projekta „Aberdeen Offshore Wind Farm” 1. srpnja 2018. u vjetroelektrani na moru „Aberdeen Bay” društva Vattenfall s radom je započelo jedanaest vjetroturbina s najvećim kapacitetom u svijetu (tad je to iznosilo 8,8 MW, a danas postoje turbine snage 12 MW). U rujnu 2018. službeno je otvoren objekt „European Offshore Wind Deployment Centre” (projekt „Aberdeen Offshore Wind Farm”). Posljednje izvješće za projekt dostavljeno je i odobreno u srpnju 2020.

2.2.2. Napredak u integraciji mreže za energiju iz vjetra

Provedba preostalih dvaju projekata (projekti „Kriegers Flak” i „COBRACable”) općenito je napredovala u skladu s očekivanjima.

U rujnu 2019. u rad je pušten spojni plinovod COBRACable između Danske i Nizozemske. Projekt COBRACable završen je u prosincu 2019. Završno izvješće podneseno je u ožujku 2020., odobreno je, a projekt je zaključen.

Kriegers Flak – kombinirano mrežno rješenje – počeo je s radom u prosincu 2020., što je ujedno i datum završetka projekta. Završno izvješće podneseno je u ožujku 2021., odobreno je te je završno izvješćivanje za projekt zaključeno.

3. HVATANJE I SKLADIŠTENJE UGLJIKA

Potprogram EEPR-a s financijskom potporom od milijardu EUR sastojao se od šest projekata kojima se nastojao obuhvatiti cjelokupni postupak hvatanja, prijevoza i skladištenja ugljika.

Završen je jedan projekt (Compostilla u Španjolskoj), a njegov je rezultat operativno pilot-postrojenje za hvatanje, prijevoz i skladištenje ugljika. Četiri su projekta prijevremeno zaustavljena zbog odluke nositelja projekta da ne izvrše ulaganja, a jedan je projekt zaključen prije završetka. Za te je projekte uplaćeno 387 099 179 EUR (nakon odbitka naloga za povrat u ukupnom iznosu od 145 294 400 EUR).

III. EUROPSKI FOND ZA ENERGETSKU UČINKOVITOST (EEEF)

Iz EEPR-a je u prosincu 2010. izdvojeno 146,3 milijuna EUR za financijski instrument za financiranje projekata održive energije². Iznos od 125 milijuna EUR izvorno je namijenjen kao doprinos EU-a Europskom fondu za energetska učinkovitost (EEEF). EEEF je pokrenut u srpnju 2011. i iznosi ukupno 265 milijuna EUR³, uz potporu instrumenta za dodjelu bespovratnih sredstava za tehničku pomoć s osiguranim sredstvima u iznosu od 20 milijuna EUR i 1,3 milijuna EUR za aktivnosti informiranja.

Instrumentom za dodjelu bespovratnih sredstava za tehničku pomoć omogućeno je podupiranje ulaganja⁴, čime se pridonijelo postizanju ambicioznih klimatskih ciljeva EU-a u nekoliko država članica, uključujući Španjolsku, Portugal, Francusku, Dansku, Ujedinjenu Kraljevinu, Irsku, Nizozemsku i Belgiju. Nakon isteka roka za dodjelu sredstava iz instrumenta za dodjelu bespovratnih sredstava za tehničku pomoć Komisija je 2020. u proračun EU-a vratila 4 498 415 EUR od prvotno dodijeljenog iznosa (vidjeti Prilog). EEEF omogućuje namjenska financiranja projekata (dužnički i vlasnički instrumenti) u područjima energetske učinkovitosti, obnovljive energije i čistog gradskog prijevoza. Korisnici su lokalna ili regionalna javna tijela ili privatni subjekti koji djeluju u njihovo ime.

1. DOSADAŠNJI NAPREDAK

Portfelju Fonda dodana je nova transakcija 2021.:

– suradnjom EEEF-a i VIPA-e (litavske agencije za razvoj javnih ulaganja) uspostavljena je platforma za „Razvoj održivih resursa”⁵. U okviru platforme se financiraju ulaganja koja pridonose ublažavanju klimatskih promjena. EEEF je za uspostavljanje platforme zajedno s VIPA-om osigurao 12 milijuna EUR. Očekuje se da će se tim financijskim sredstvima generirati zajmovi za energetska učinkovitost i energiju iz obnovljivih izvora u iznosu većem od 37 milijuna EUR, koji će biti usmjereni na ulaganja u javni i privatni sektor.

Od njegova osnivanja do 30. rujna 2021. u okviru EEEF-a potpisani su ugovori za 17 projekata u vrijednosti od 176 milijuna EUR te se procjenjuje da je time generirano 324 milijuna EUR konačnih ulaganja.

2 Uredba (EU) br. 1233/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2010. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 663/2009 o uspostavljanju programa za potporu gospodarskom oporavku dodjelom financijske pomoći Zajednice projektima u području energetike.

3 Uz Europsku komisiju, u Fond su uložili i: Europska investicijska banka (75 milijuna EUR), Cassa Depositi e Prestiti SpA (CDP) (60 milijuna EUR), upravitelj ulaganja Deutsche Bank (DB) (5 milijuna EUR) i 2020. Deutsche Bundesstiftung Umwelt (10 milijuna EUR).

⁴ Više informacija o tim ulaganjima može se pronaći na poveznici: <https://www.eeef.lu/european-commission-ta-facility.html>

⁵ Za više pojedinosti vidjeti <https://www.eeef.lu/news-detail/vipa-and-eeef-join-forces-to-invest-in-sustainable-projects-in-lithuania.html>

Na temelju ocjene projekta EEEF-a i okvira izvješćivanja⁶ o uštedama ekvivalenta CO₂ i primarne energije, do rujna 2021. njegovim su ulaganjima postignute uštede od gotovo 584 235 tona CO₂ i 769 801 MWh primarne energije⁷.

2. Instrument za tehničku pomoć EEEF-a

Europski fond za energetska učinkovitost u studenome 2016. pokrenuo je novi instrument za tehničku pomoć. Nastavljajući se na Instrument za tehničku pomoć Europske komisije kojim upravlja EEEF, Fond je uspostavio novo sredstvo za potporu ambicioznim javnim subjektima s unovčivim projektima ulaganja u održivu energiju. Takvi projekti moraju se odnositi na sektor energetske učinkovitosti, inicijative malog opsega povezane s obnovljivom energijom i/ili javnim prijevozom. EEEF pruža potporu korisnicima – regijama, gradskim vijećima, sveučilištima, javnim bolnicama i drugim javnim subjektima u državama članicama EU-a – dodjelom savjetodavnih usluga za planirana ulaganja, na primjer, provedbe studija izvedivosti, energetske pregleda, pravnih usluga i analize gospodarske održivosti. Instrument za tehničku pomoć EEEF-a dobio je financijska sredstva iz instrumenta ELENA (Europski instrument za lokalnu energetska podršku) u okviru programa Obzor 2020. Europske unije. Do prosinca 2021. potporu u okviru njega već je primalo osam korisnika u Italiji, Španjolskoj i Litvi.

3. Glavni zaključci i izgledi

EEEF je postupno ostvario dobre rezultate u pogledu unosnih ulaganja te je u deset godina rada u okviru njega već osigurana potpora za 17 vrlo specifičnih projekata⁸ (od kojih su dva projekta već otplaćena zaradom koja je ponovno uložena u fond) u području različitih tehnologija u osam država članica i u Ujedinjenoj Kraljevini.

IV. OPĆI ZAKLJUČCI

EEPR je ostvario dobre rezultate. Završena je infrastruktura u svih 12 projekata u području električne energije i u većini projekata u području plina. Dva projekta u području plina još su u tijeku te se njihov završetak očekuje 2022., odnosno 2026. Stroga kontrola koju provodi Europska komisija u provedbi i nadzoru projekta pridonijela je povećavanju učinkovitosti instrumenta.

Projekti za energiju iz vjetera na moru bili su složeniji nego što se očekivalo, no nositelji i graditelji uspjeli su pronaći rješenja kako bi se oni završili, što je u nekim slučajevima dovelo do produljenja trajanja ugovora. EEPR je tijekom dvanaestogodišnjeg trajanja programa pomogao u stjecanju tehničkog znanja i pridonio razvoju interkonekcijskih tehnologija za energiju iz vjetera na moru.

⁶ Izvješće EEEF-a za 3. tromjesečje 2021., str. 5., dostupno na: https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly_Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf

⁷ Kumulativne uštede primarne energije prikazane su samo za tehnologije energetske učinkovitosti i čistog gradskog prijevoza. Obuhvaćaju obračune od financijskog zaključenja do dospjeća zajma utemeljene na procjenama za projekte u izgradnji i one koji su u radu kraće od godinu dana te na stvarnim podacima za projekte koji su u radu duže od godinu dana. Uštede se odnose na ukupno ulaganje u projekt (tj. na ulaganja EEEF-a i druga ulaganja).

⁸ Izvješće EEEF-a za 3. tromjesečje 2021., str. 10.–15., dostupno na: https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly_Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf

Iako financijska potpora EEPR-a nije bila dovoljna da potakne tvrtke da realiziraju demonstracijske projekte hvatanja i skladištenja ugljika na komercijalnoj razini, Komisija i dalje smatra da je hvatanje i skladištenje ugljika važno za dekarbonizaciju (jedina pouzdana tehnologija za dugoročno skladištenje ugljikova dioksida) – općenito za EU, a naročito za industrije s velikom potrošnjom energije i visokim emisijama ugljika.

Sredstva iz EEEF-a ulagala su se u nekoliko projekata energetske učinkovitosti, a fond će i dalje širiti svoj portfelj te osiguravati rješenja za financiranje i stvarati dobit za svoje dionike. Europski fond za energetske učinkovitost služi i kao model za inovativne financijske instrumente u okviru kojih se ulaže u isplative i razrađene projekte održive energije koji mogu privući privatni kapital, uz istodobno dokazivanje poslovne isplativosti takvih ulaganja i postizanje vjerodostojnih rezultata.